

Załącznik do Uchwały nr 35/2023
Zarządu Banku Spółdzielczego w Pieńsku
z 14 kwietnia 2023 roku

Załącznik do Uchwały nr 31/RN/2023
Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Pieńsku
z 18 kwietnia 2023 roku

Informacje o charakterze jakościowym dotyczące adekwatności kapitałowej Banku Spółdzielczego w Pieńsku według stanu na 31 grudnia 2022 roku

I. Informacje ogólne:

1. Bank Spółdzielczy w Pieńsku, zwany dalej Bankiem, z siedzibą w Pieńsku, ul. Staszica 20, przedstawia informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej wg stanu na 31 grudnia 2022 roku.
2. W 2022 roku Bank prowadził działalność w ramach struktury organizacyjnej:
 - Centrala Banku w Pieńsku, ul. Staszica 20,
 - Oddział w Węglińcu, ul. Kościuszki 6,
 - Punkt Kasowy w Węglińcu, ul. Sikorskiego 3,
3. Według stanu na 31 grudnia 2022 roku Bank nie posiadał udziałów w podmiotach zależnych nie objętych konsolidacją.
4. Bank Spółdzielczy w Pieńsku zrzeszony jest na podstawie odrębnej umowy z Bankiem Polskiej Spółdzielczości S.A. z siedzibą w Warszawie. W dniu 31 grudnia 2015 r. Bank przystąpił do Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.
5. W 2022 r. skład Zarządu Banku nie uległ zmianie i kształtował się następująco:
 - Prezes Zarządu – Agnieszka Gradecka,
 - Wiceprezes Zarządu ds. finansowych – Justyna Glinka,
 - Wiceprezes Zarządu ds. handlowych – Agnieszka Wojtasińska.
6. Zgodnie ze Statutem Banku Spółdzielczego w Pieńsku Rada Nadzorcza liczy 6 osób. W roku 2022 skończyła się 4-letnia kadencja Rady Nadzorczej Banku (2018-2022), wybory na nową kadencję odbyły się na Zebraniu Przedstawicieli w dniu 09.06.2022 r. Rada Nadzorcza do dnia 09.06.2022 r. pracowała w 6-osobowym składzie, a funkcje w niej obejmowali:
 - Przewodniczący – Mirosław Matuszewski,
 - Zastępca Przewodniczącego – Tadeusz Łowicki,
 - Sekretarz – Elżbieta Kardach,
 - Członek – Seweryna Burda,
 - Członek – Irena Górską,
 - Członek – Krzysztof Wiszniewski.W dniu 09.06.2022 r. Rada Nadzorcza Banku ukonstytuowała się w nowym składzie. Obecnie Rada pracuje w 6-osobowym składzie a funkcje w niej obejmują:
 - Przewodniczący – Mirosław Matuszewski,
 - Zastępca Przewodniczącego – Tadeusz Łowicki,
 - Sekretarz – Elżbieta Kardach,
 - Członek – Krystyna Nowicka,
 - Członek – Irena Górską,
 - Członek – Krzysztof Wiszniewski.

II. Informacje Banku Spółdzielczego w Pieńsku wynikające z art. 111a ustawy Prawo bankowe

Bank Spółdzielczy w Pieńsku jest uniwersalnym banem spółdzielczym oferującym szeroki zakres usług, świadczonych na rzecz klientów indywidualnych oraz instytucjonalnych, zgodnie z zakresem określonym w Statucie. Bank ma siedzibę na terenie Rzeczypospolitej Polskiej i nie prowadzi działalności poza jej terytorium.

W 2022 roku dochód Banku, liczony jako suma wyniku z tytułu odsetek, wyniku z tytułu prowizji i opłat, przychodów z udziałów lub akcji oraz pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych, wyniósł 7 480 tys. zł. Dochód ten pochodzi w całości z działalności prowadzonej na terenie Polski.

W 2022 roku Bank wypracował zysk brutto w kwocie 3 341 153,79 zł. Podatek dochodowy pomniejszył wynik finansowy o 321 720,00 zł. W rezultacie zysk netto ukształtował się na poziomie 3 019 433,79 zł. W 2022 roku stopa zwrotu z aktywów Banku, obliczona jako iloraz zysku/straty netto i sumy bilansowej, wyniosła 2,56%,
W 2022 roku Bank nie otrzymał wsparcie finansowego pochodzącego ze środków publicznych, w szczególności na podstawie ustawy z dnia 12 lutego 2009 r. o udzielaniu przez Skarb Państwa wsparcia instytucjom finansowym.
W 2022 roku Bank Spółdzielczy w Pieńsku nie działał w holdingu, o którym mowa w art. 141f ust. 1 ustawy Prawo bankowe. Bank nie zawierał umowy, o której mowa w art. 141t ust. 1 ustawy.
Na dzień 31.12.2022 r. zatrudnienie w Banku wyniosło 22 etaty, tj. o jeden etat więcej w porównaniu do 31 grudnia 2021 r.

Informacja o spełnianiu przez członków Rady Nadzorczej i Zarządu wymogów określonych w art. 22aa.

Wszyscy członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Pieńsku posiadają wiedzę, umiejętności i doświadczenie, odpowiednie do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych im obowiązków oraz dają rękojmię należytego wykonywania tych obowiązków. Rękojmią, o której wyżej mowa, odnosi się w szczególności do reputacji, uczciwości i rzetelności danej osoby oraz zdolności do prowadzenia spraw Banku w sposób ostrożny i stabilny.

Członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej pełnią swoje funkcje w sposób uczciwy i rzetelny oraz kierują się niezależnością osądu, aby zapewnić skuteczną ocenę i weryfikację podejmowania i wykonywania decyzji związanych z zarządzaniem Bankiem.

Ostatnia ocena odpowiedniości została przeprowadzona:

- Zarządu w dniu 30 marca 2022 r.
- Rady Nadzorczej w dniu 09 czerwca 2022 r.

III. Informacje wynikające z Rekomendacji P

Zarządzanie ryzykiem płynności zostało podzielone na dwa poziomy:

1. zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej, w ramach którego:
 - Zespół Finansowo-Księgowy i Sprawozdawczości odpowiada za zarządzanie płynnością krótkoterminową,
 - placówki Banku odpowiadają za gromadzenie depozytów i udzielanie kredytów;
2. zarządzanie ryzykiem, w ramach którego Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz odpowiada za identyfikację, pomiar, kontrolę i sprawozdawanie.

Głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty podmiotów niefinansowych. Bank posiada i aktualizuje w okresach rocznych plan pozyskiwania i utrzymywania depozytów. Bank dostosowuje skalę działania do możliwości zapewnienia stabilnego finansowania. Bank zakłada możliwość pozyskiwania dodatkowych źródeł środków z Banku Zrzeszającego na zasadach i w zakresie możliwości Banku Zrzeszającego.

W sytuacji awaryjnej dodatkowym źródłem finansowania mogą być środki uzyskane w ramach depozytu obowiązkowego lub funduszu zabezpieczającego na zasadach określonych w Umowie Systemu Ochrony, a także pozyskanie kredytu refinansowego w Narodowym Banku Polskim.

Bank jest członkiem Zrzeszenia BPS oraz Uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS. W związku z tym, zarządzanie ryzykiem płynności odbywa się zgodnie z zasadami ustalonymi w Zrzeszeniu i Systemie. Bank Zrzeszający realizuje następujące zadania:

1. prowadzenie rozliczeń pieniężnych banków spółdzielczych,
2. zabezpieczenie banków spółdzielczych przed ryzykiem związanym z zakłóceniami w realizacji rozliczeń międzybankowych,
3. zabezpieczenie płynności śróddziennej dla banków spółdzielczych,
4. prowadzenie rachunków bieżących banków spółdzielczych,
5. udzielanie kredytów w rachunku bieżącym bankom spółdzielczym zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Banku Zrzeszającego,
6. gromadzenie nadwyżek środków banków spółdzielczych,
7. prowadzenie rachunków depozytu obowiązkowego,
8. utrzymywanie aktywów płynnych stanowiących pokrycie środków depozytu obowiązkowego,
9. wyznaczanie i utrzymywanie zagregowanego pokrycia płynności LCR,

10. pośredniczenie w zakupie przez banki spółdzielcze papierów wartościowych w ramach limitów ustalonych przez Spółdzielnię SOZ BPS,
11. prowadzenie zagregowanych testów warunków skrajnych i awaryjnych planów płynności,
12. wsparcie banków spółdzielczych w zakresie narzędzi analitycznych służących pomiarowi ryzyka płynności.

Jednostka zarządzająca Systemem Ochrony realizuje następujące zadania:

1. udzielanie pomocy płynnościowej Uczestnikom, zgodnie z przepisami obowiązującymi w Systemie Ochrony,
2. wyznaczanie minimalnego zasobu aktywów płynnych w Systemie Ochrony (m.in. poprzez aktualizację kwoty depozytu obowiązkowego),
3. ustalanie limitów ryzyka płynności w Systemie Ochrony,
4. monitorowanie poziomu płynności Uczestników na zasadzie indywidualnej i zagregowanej,
5. prowadzenie wymiany informacji o ryzyku płynności pomiędzy Uczestnikami,
6. opracowanie procedur wzorcowych dotyczących zarządzania ryzykiem płynności.

Nadwyżki środków niewykorzystane na działalność kredytową lub nie przeznaczone przez Bank na zakup innych aktywów (w tym aktywów płynnych) gromadzi Bank Zrzeszający. Bank może w inny sposób zagospodarować nadwyżkę środków tylko za zgodą Banku Zrzeszającego.

Na datę sporządzania niniejszej informacji Bank wykazywał nadwyżkę płynności (rozumianą jako maksymalna kwota środków, o którą mogą zostać zmniejszone aktywa płynne, aby regulacyjne miary płynności nie spadły poniżej wymaganego minimum:

<i>Nazwa nadwyżki</i>	<i>Wartość nadwyżki w tys.zł.</i>
LCR ponad minimum - nadwyżka aktywów płynnych	29 732

Wielkość miar płynności oraz wskaźnika LCR przedstawiają się następująco:

<i>Nazwa</i>	<i>Wielkość</i>	<i>Obowiązujący poziom</i>
Nadzorcza miara płynności długoterminowej	148%	100%
Wskaźnik LCR	375%	100%

Urealniona luka płynności dla pierwszych trzech przedziałów z uwzględnieniem pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz skumulowane luki płynności przedstawiają się następująco (w tys. zł):

<i>Przedział płynności</i>	<i>do 1 miesiąca</i>	<i>od 1 do 3 miesięcy</i>	<i>od 3 do 6 miesięcy</i>
Luka bilansowa prosta	28 458	1 852	1 033
Luka bilansowa skumulowana	28 458	30 309	31 343

Przyczyny, które mogą spowodować narażenie Banku na ryzyko płynności to:

- niedopasowanie terminów zapadalności aktywów do terminów zapadalności pasywów i istnienie niekorzystnej skumulowanej luki płynności w poszczególnych przedziałach,
- przedterminowe wycofywanie depozytów przez klientów zaburzające prognozy przyływów pieniężnych Banku,
- nadmierna koncentracja depozytów pod względem dużych kontrahentów,
- znaczące zaangażowanie depozytowe osób wewnętrznych Banku,
- konieczność pozyskiwania depozytów po wysokim koszcie w sytuacji nagłego zapotrzebowania na środki,
- wadliwe plany awaryjne płynności nie uwzględniające szokowych zachowań klientów,
- niski stosunek depozytów, w tym depozytów stabilnych do akcji kredytowej Banku,
- niewystarczające fundusze własne do finansowania aktywów strukturalnie niepłynnych,
- ryzyko reputacji.

Bank dywersyfikuje źródła finansowania poprzez:

- ograniczanie depozytów dużych deponentów,
- różne terminy wymagalności depozytów,
- różny charakter depozytów: depozyty terminowe i bieżące.

Bank ograniczania ryzyka płynności poprzez:

- stosowanie limitów ograniczających ryzyko płynności, w tym wewnętrznych limitów systemu ochrony,
- systematyczne testowanie planu awaryjnego płynności zapewniającego niezakłócone prowadzenie działalności w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych,
- lokowanie nadwyżek w aktywa płynne, które mają za zadanie zapewnienie przetrwania w sytuacji skrajnej,
- przystąpienie do Systemu Ochrony, które zapewni w uzasadnionych przypadkach pomoc płynnościową z Funduszu Zabezpieczającego,
- utrzymywanie Depozytu Obowiązkowego w Banku Zrzeszającym.

Głównymi pojęciami stosowanymi w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności są:

- 1) baza depozytowa – zobowiązania terminowe i bieżące wobec osób fizycznych oraz innych podmiotów niefinansowych, z wyłączeniem transakcji dotyczących obrotu na hurtowym rynku finansowym,
- 2) depozyty – baza depozytowa oraz zobowiązania terminowe i bieżące wobec instytucji rządowych lub samorządowych oraz podmiotów finansowych, z wyłączeniem banków;
- 3) płynność dzienna – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych na zamknięcie dnia;
- 4) płynność bieżąca – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 7 kolejnych dni;
- 5) płynność krótkoterminowa – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 kolejnych dni;
- 6) płynność średnioterminowa – zapewnienie wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 1 miesiąca i do 12 miesięcy;
- 7) płynność długoterminowa – monitorowanie możliwości wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy;
- 8) bufor płynności – oszacowana przez Bank wysokość potrzebnych aktywów nieobciążonych, stanowiąca zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w określonym, w obowiązującej w Banku Strategii zarządzania ryzykiem „horyzoncie przeżycia”;

Bank wykorzystuje wyniki testów warunków skrajnych do: planowania awaryjnego, wyznaczania poziomu limitów, szacowania kapitału wewnętrznego, zmiany polityki płynnościowej Banku.

Awaryjne plany płynności zostały zintegrowane z testami warunków skrajnych poprzez wykorzystywanie testów warunków skrajnych jako scenariuszy uruchamiających awaryjny plan płynnościowy.

W celu utrzymania ryzyka płynności na odpowiednim poziomie oraz sprostania zapotrzebowaniom na środki płynne w sytuacjach kryzysowych Bank utrzymuje odpowiednią wielkość aktywów nieobciążonych lub dodatkowych źródeł finansowania, które mogą być natychmiast wykorzystywane przez Bank jako źródło środków płynnych.

W ramach alternatywnych źródeł finansowania Bank wyróżnia:

- 1) sprzedaż wysokopłynnych aktywów (aktywa nieobciążone) lub zaciągnięcie kredytów zabezpieczonych tymi aktywami,
- 2) dodatkowe źródła finansowania w postaci:
 - a) wykorzystania przyznanych linii kredytowych,
 - b) sprzedaży innych aktywów, w tym kredytów,
 - c) pozyskania niezabezpieczonego finansowania z Banku Zrzeszającego,
 - d) pozyskania pożyczki płynnościowej ze Spółdzielni.

Do aktywów nieobciążonych mogą być zaliczane aktywa, które spełniają wszystkie z wymienionych warunków:

- 1) brak obciążeń,
- 2) wysoka jakość kredytowa,
- 3) łatwa zbywalność,
- 4) brak prawnych, regulacyjnych i operacyjnych przeszkód do wykorzystania aktywów w celu pozyskania środków,
- 5) sprzedaż aktywa nie oznacza konieczności podejmowania nadzwyczajnych działań.

Bank utrzymuje aktywa nieobciążone (liczone według wartości bilansowej) na poziomie równym lub wyższym od wyznaczonego bufora płynności.

Z zakresu ryzyka płynności w Banku funkcjonuje system informacji zarządczej, który pozwala Zarządowi i Radzie Nadzorczej na m.in.:

- 1) monitorowanie poziomu ryzyka, w tym przyjętych limitów,
- 2) kontrolę realizacji celów strategicznych w zakresie ryzyka płynności,
- 3) ocenę skutków podejmowanych decyzji,
- 4) podejmowanie odpowiednich działań w celu ograniczania ryzyka.

Raporty z ryzyka płynności dla Zarządu sporządzane są z częstotliwością przynajmniej miesięczną, a dla Rady Nadzorczej z częstotliwością przynajmniej kwartalną.

System informacji zarządczej z zakresu ryzyka płynności zawiera m.in. dane na temat:

- 1) struktury źródeł finansowania działalności Banku, ze szczególnym uwzględnieniem depozytów,
- 2) stabilności źródeł finansowania działalności Banku,
- 3) stopnia niedopasowania terminów płatności pozycji bilansowych;
- 4) wpływu pozycji pozabilansowych na poziom ryzyka płynności,
- 5) poziomu aktywów nieobciążonych,
- 6) analizy wskaźników płynności,
- 7) wyników testów warunków skrajnych,
- 8) ryzyka związanego z płynnością długoterminową,
- 9) wyników testów warunków skrajnych,
- 10) stopnia przestrzegania limitów.

IV. Opis systemu kontroli wewnętrznej

Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej są zorganizowane na trzech, niezależnych i wzajemnie uzupełniających się liniach obrony (poziomach).

1. Na pierwszą linię obrony składa się operacyjne zarządzanie ryzykiem powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank.
2. Na drugą linię obrony składa się:
 - a) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od operacyjnego zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie
 - b) komórka do spraw zgodności,
 - c) niezależna komórka kontroli wewnętrznej.
3. Trzecią linię obrony stanowi audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Na wszystkich trzech poziomach, w ramach systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, pracownicy Banku w ramach realizowanych czynności odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne lub niezależnie monitorują (poziomo lub pionowo) przestrzeganie mechanizmów kontrolnych.

Poszczególne linie obrony, w ramach systemu kontroli wewnętrznej są odpowiedzialne za:

1. Pierwsza linia obrony – projektowanie i zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w szczególności w procesach biznesowych funkcjonujących w Banku oraz zgodności postępowania z regulacjami.
2. Druga linia obrony:
 - a) monitorowanie bieżące przyjętych mechanizmów kontrolnych,
 - b) przeprowadzanie pionowych testów mechanizmów kontrolnych,
 - c) ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych,
 - d) matrycę funkcji kontroli,
 - e) prowadzenie rejestru nieprawidłowości znaczących i krytycznych,
 - f) raportowanie znaczących i krytycznych nieprawidłowości.
3. Trzecia linia obrony odpowiedzialna jest za badanie oraz ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontroli i niezależnego monitorowania ich przestrzegania odpowiednio w ramach pierwszej i drugiej linii obrony, zarówno w odniesieniu do systemu zarządzania ryzykiem, jak i systemu kontroli wewnętrznej.

W Banku zapewniona jest niezależność monitorowania pionowego poprzez jednoznaczne wyodrębnienie linii obrony oraz niezależność monitorowania poziomego poprzez rozdzielanie zadań dotyczących stosowania danego mechanizmu kontrolnego i niezależnego monitorowania jego przestrzegania w ramach danej linii.

Za monitorowanie poziome (weryfikacja bieżąca, testowanie) w ramach danej linii odpowiedzialni są wyznaczeni pracownicy, w tym kierownicy jednostek organizacyjnych.

Za monitorowanie pionowe pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony odpowiada komórka kontroli wewnętrznej oraz komórka do spraw zgodności.

V. Polityka wynagradzania.

Od dnia 01.01.2017 r. w Banku obowiązuje Polityka wynagradzania osób, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na poziom ryzyka w Banku Spółdzielczym w Pieńsku. Polityka została zweryfikowana i uaktualniona w dniu 17.12.2021 r. Polityka jest dostępna na stronie www.bspiensk.pl.

Co najmniej raz w roku Rada Nadzorcza Banku weryfikuje i ustala na kolejny rok kalendarzowy maksymalny stosunek średniego całkowitego wynagrodzenia brutto członków zarządu w okresie rocznym do średniego całkowitego wynagrodzenia brutto pozostałych pracowników banku w okresie rocznym. Propozycję wysokości wskaźnika przygotowuje Zarząd w oparciu o analizę planowanych kosztów wynagrodzeń na kolejny rok kalendarzowy. Na podstawie ww. analizy ustala się wysokość ww. wskaźnika na poziomie 3,00 %.

W Banku obowiązuje Polityka zarządzania ryzykiem konfliktu interesów w Banku Spółdzielczym w Pieńsku. Polityka została zweryfikowana i uaktualniona w dniu 30.03.2022 r. Polityka jest dostępna na stronie www.bspiensk.pl.

VI. Informacje wynikające z Rekomendacji M.

Informacja o sumach strat brutto z tytułu ryzyka operacyjnego odnotowanych w okresie od 01.01.2022r. do 31.12.2022r.

w tys. zł

Rodzaje / kategorie ryzyka operacyjnego	Suma strat brutto	transfer ryzyka	Suma strat faktycznie poniesionych przez Bank
1. Oszustwa zewnętrzne,	0,00	0,00	0,00
2. Oszustwa wewnętrzne,	49,62	0,00	0,00
3. Polityka kadrowa i bezpieczeństwo w miejscu pracy,	0,00	0,00	0,00
4. Klienci, produkty i praktyki biznesowe,	0,00	0,00	0,00
5. Uszkodzenia aktywów,	0,00	0,00	0,00
6. Zakłócenia działalności i błędy systemów,	10,64	0,00	10,64
7. Dokonywanie transakcji, dostawa oraz zarządzanie procesami.	2,34	0,00	0,49

Działania mitygujące jakie zostały podjęte w celu uniknięcia w przyszłości ww. strat:
Nie dotyczy

Informacja o najpoważniejszych zdarzeniach operacyjnych, jakie wystąpiły w minionym roku:
Bank nie odnotował znaczących zdarzeń operacyjnych w 2022r.

VII. Zarządzanie ryzykiem istotnym.

Cele strategiczne oraz zasady zarządzania ryzykiem istotnym

Każda aktywność podejmowana przez Bank Spółdzielczy w Pieńsku, zwany dalej Bankiem związana jest z ryzykiem, wynikającym między innymi ze zmian w otoczeniu regulacyjnym, gospodarczym, demograficznym, politycznym itp. Ostrożnościowe podejmowanie ryzyka, oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka.

Z uwagi na charakter i zakres prowadzonej działalności, najbardziej znaczącym rodzajem ryzyka występującym w Banku Spółdzielczym w Pieńsku jest ryzyko kredytowe w tym ryzyko koncentracji, ryzyko ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie oraz detalicznych ekspozycji kredytowych.

Jednocześnie w Banku występują inne istotne ryzyka, które Bank identyfikuje w procesie przeglądu zarządczego szacowania kapitału wewnętrznego (ICAAP):

- ryzyko rynkowe rozumiane jako ryzyko walutowe,
- ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko płynności,
- ryzyko kapitałowe.

Podstawowe zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka reguluje zatwierdzona przez Radę Nadzorczą Strategia działania Banku oraz Strategia zarządzania ryzykiem, a także zatwierdzone przez Zarząd Banku polityki, instrukcje i regulaminy obejmujące obszary ryzyka, które Bank uznał za istotne.

Proces zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka obejmuje:

1. gromadzenie informacji dotyczących ryzyka,
2. pomiar i monitorowanie poziomu ryzyka,
3. ograniczanie ryzyka, powstającego w działalności Banku do akceptowanego poziomu,
4. podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia liczby i skali występujących zagrożeń,
5. ograniczanie/eliminowanie negatywnych skutków ryzyka,
6. raportowanie w sprawie ryzyka.

Cele strategiczne w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka Bank zawarł w opracowanej przez Zarząd i przyjętej przez Radę Nadzorczą Strategii zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Pieńsku.

Ryzyko kredytowe:

- Cele strategiczne zarządzania ryzykiem kredytowym:

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym jest utrzymywanie stabilnego i zrównoważonego pod względem jakości i ilości portfela kredytowego, równocześnie cechującego się dochodowością oraz bezpieczeństwem rozumianym jako minimalizacja ryzyka wystąpienia kredytów zagrożonych. W celu osiągnięcia długofalowych zamierzeń w zakresie ryzyka kredytowego, w Banku badaniu poddaje się min. czynniki ryzyka zmian makroekonomicznych oraz ryzyka rezydualnego.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem kredytowym obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) budowa bezpiecznego, zdywersyfikowanego portfela kredytowego,
- 2) podejmowanie działań zabezpieczających w obszarze ryzyka pojedynczej transakcji oraz ryzyka portfela,
- 3) działania organizacyjno-proceduralne.

Ryzyko kredytowe Banku rozpatrywane jest w dwóch aspektach:

- ryzyka pojedynczej transakcji,
- ryzyka łącznego portfela kredytowego.

W odniesieniu do ryzyka pojedynczej transakcji bank prowadzi następujące działania:

- wdrożenie statystycznych metod oceny zdolności kredytowej dostosowanych do charakterystyki ryzyka poszczególnych grup kredytobiorców, wykorzystujących dane statystyczne np. GUS dotyczące minimum egzystencji lub średniego miesięcznego wynagrodzenia także dane statystyczne pochodzące z międzybankowych baz danych,
- wdrożenie metod ograniczających nadmierne zadłużanie się gospodarstw domowych, kredytowanych przez Bank,
- zatwierdzenie zasad monitorowania sytuacji ekonomiczno-finansowej oraz zabezpieczeń,
- przeprowadzanie klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenie rezerw zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów,
- udzielanie pełnomocnictw do podejmowania decyzji kredytowych na podstawie systemu kompetencji decyzyjnych obowiązujących w Banku,
- rozdzielenie funkcji związanych z bezpośrednią obsługą klienta (gromadzenie dokumentów, przygotowanie danych do analiz, sporządzanie propozycji klasyfikacji na podstawie monitoringu sytuacji klienta) od oceny ryzyka przez decydentów,
- analiza wskaźnika LtV przy kredytach zabezpieczonych hipotecznie.

W obszarze ryzyka portfela to bank prowadzi następujące działania:

- dywersyfikacja kredytów,
- pozyskiwanie do współpracy klientów o dobrej sytuacji ekonomicznej, sprawdzonej reputacji, dobrze współpracujących w Banku,
- tworzenie, weryfikacja i analiza wykonania limitów koncentracji zaangażowań i dużych zaangażowań,
- opracowanie systemu informacji zarządczej w zakresie działalności kredytowej,
- analiza rynku, w tym rynku nieruchomości,
- wykorzystanie baz danych, dotyczących zadłużenia gospodarstw domowych,
- ocena jakości portfela kredytowego oraz wskaźnika pokrycia rezerwami kredytów zagrożonych.

Decyzje w odniesieniu do transakcji obciążonych ryzykiem kredytowym podejmowane są przez Zarząd Banku po zasięgnięciu opinii Komitetu Kredytowego, którego zasady i tryb działania regulują odrębne przepisy. Dla celów decyzyjnych osoby zajmujące określone stanowiska w Banku tworzą właściwe poziomy decyzyjne zgodnie z nadanymi im uprawnieniami.

Bank podejmując decyzje o zaangażowaniu kredytowym dąży do uzyskania pełnego zabezpieczenia o jak najwyższej jakości przez cały okres kredytowania. Jakość zabezpieczenia bank ocenia według jego płynności, aktualnej wartości rynkowej oraz wpływu na poziom tworzonych rezerw celowych. W celu zmniejszenia ekspozycji banku na ryzyko kredytowe przy ustanawianiu prawnego zabezpieczenia bank stosuje zasadę dywersyfikacji zarówno w zakresie zabezpieczeń rzeczowych jak i osobistych.

Prawne zabezpieczenie wierzytelności banku stanowi potencjalne źródło spłaty tej wierzytelności. Z tego względu wartość rynkowa przyjętych zabezpieczeń jest systematycznie monitorowana.

Ryzyko walutowe:

- Cele strategiczne zarządzania ryzykiem walutowym:

Ryzyko walutowe, rozumiane jako ryzyko kursu walutowego, oznacza niebezpieczeństwo negatywnego wpływu zmian kursów walutowych na sytuację finansową Banku, w tym jego wynik finansowy i fundusze własne. Zawieranie transakcji w walutach obcych ma na celu dążenie do wypracowania założonego w planie wyniku finansowego, przy jednoczesnym utrzymaniu ekspozycji na ryzyko walutowe na poziomie zaakceptowanym przez radę Nadzorczą i Zarząd Banku Spółdzielczego w Pieńsku. Bank dąży do realizacji wyniku finansowego przyjętego w planie finansowym na dany rok obrachunkowy i jednocześnie utrzymania niskiej wrażliwości wyniku finansowego, w szczególności wyniku z tytułu transakcji wymiany walutowej by dotrzymane były limity obowiązujące w Banku dla ryzyka rynkowego.

Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej:

- Cele strategiczne zarządzania ryzykiem stopy procentowej:

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest utrzymanie zmienności wyniku odsetkowego w granicach nie zagrażających bezpieczeństwu Banku i akceptowanych przez Radę Nadzorczą w ramach zatwierdzonej strategii.

Celem jest utrzymanie niskiej wrażliwości wyniku odsetkowego na zmiany rynkowych stóp procentowych. Bank będzie utrzymywał pozycję luki w ramach przyjętych strategii zarządzania ryzykiem stopy procentowej limitów.

Ryzyko operacyjne:

- Cele strategiczne zarządzania ryzykiem operacyjnym:

System zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku wdrażany jest w celu:

- 1) minimalizowania strat z tytułu ryzyka operacyjnego,
- 2) usprawniania działań prowadzonych przez Bank,
- 3) zapobiegania powstawania zagrożeń o charakterze katastroficznym lub zagrażających utratą ciągłości działania Banku.

Bank realizuje cele poprzez:

- 1) monitorowanie wykorzystania limitów tolerancji na ryzyko operacyjne, w tym limitów strat i KRI;
- 2) identyfikację zdarzeń operacyjnych;
- 3) podejmowanie działań mających na celu ograniczanie i zapobieganie wystąpieniu zdarzeń w przyszłości poprzez:
 - a) wzmocnienie funkcji kontroli,
 - b) szkolenie pracowników mające na celu zwiększenie świadomości dotyczącej obszaru ryzyka operacyjnego,
 - c) postępowanie zgodnie z procedurami wewnętrznymi i zewnętrznymi;
- 4) aktualizację procesów, systemów, listy osób wiodących i rezerwowych;

5) testowanie planów awaryjnych w ramach zarządzania ciągłością działania.

Ryzyko płynności :

- Cele strategiczne zarządzania ryzykiem płynności:

Pod pojęciem ryzyka płynności w Banku rozumie się zagrożenie utraty zdolności do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub Oddziału instytucji kredytowej lub w innych warunkach, które można przewidzieć, powodujące konieczność poniesienia straty.

Celem polityki Banku w zakresie w zakresie zarządzania płynnością jest więc:

- a) utrzymanie poziomu płynności zapewniającego regulowanie wszystkich zobowiązań w umownych terminach,
- b) utrzymywanie nadwyżki płynności, złożonej z wolnych od obciążeń, wysokiej jakości aktywów umożliwiającej przetrwanie różnorodnych zdarzeń kryzysowych,
- c) zapewnienie stabilnych, zdywersyfikowanych źródeł finansowania o odpowiedniej jakości,
- d) optymalne zarządzanie środkami płynnymi, w tym nadwyżkami środków finansowych.

Celem strategicznym Banku w zarządzaniu płynnością jest pełne zabezpieczenie jego płynności, minimalizacja ryzyka utraty płynności przez Bank w przyszłości oraz optymalne zarządzania nadwyżkami środków finansowych.

Ryzyko kapitałowe:

- Cele strategiczne zarządzania ryzykiem kapitałowym:

Celem strategicznym w zakresie zarządzania kapitałem jest zapewnienie odpowiedniej struktury oraz systematycznego wzrostu uznanych kapitałów własnych adekwatnych do skali i rodzaju prowadzonej działalności.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie adekwatnością kapitałową obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) zwiększanie wysokości funduszy własnych,
- 2) zapewnienie odpowiedniego poziomu kapitałów Tier I, Tier podstawowy I i TIER II.
- 3) odpowiednie kształtowanie struktury bilansu Banku w celu utrzymania planowanego poziomu wymogów kapitałowych, dostosowanych do wymagań Rozporządzenia 575/2013 UE.
- 4) zarządzanie ryzykiem bankowym.

Poziom funduszy własnych powinien pozwolić na utrzymywanie łącznego współczynnika kapitałowego na poziomie co najmniej 13,875%, współczynnika kapitału Tier I na poziomie co najmniej 13,875% oraz wskaźnika dźwigni finansowej (Kapitał T1/Portfel kredytowy) na poziomie co najmniej 5,55%.

Akceptowalny przez bank poziom ryzyka mierzonego ilościowo wartością kapitału wewnętrznego niezbędnego do pokrycia wszystkich istotnych ryzyk występujących w jego działalności określony został w postaci limitów alokacji kapitału niezbędnego na pokrycie ryzyka.

W 2022 roku Bank nie stosował pomniejszenia wag ryzyka z tytułu zabezpieczeń. Bank stosuje wyłącznie standardowe techniki redukcji ryzyka kredytowego, tj. pomniejszenie podstawy tworzenia rezerw celowych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z 16 grudnia 2008 roku w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (Dz. U. 2019 poz. 520).

Bank wyznacza wymóg kapitałowy na pokrycie ryzyka operacyjnego metodą wskaźnika bazowego opisaną w art. 315 rozporządzenia CRR. Na 31 grudnia 2022 roku wymóg kapitałowy na pokrycie ryzyka operacyjnego wyniósł 658,31 tys. zł.

Wskaźnik dźwigni oznacza względną – w stosunku do funduszy własnych – wielkość posiadanej przez Bank *całkowitej* kwoty ekspozycji z tytułu aktywów, zobowiązań pozabilansowych oraz zobowiązań warunkowych dotyczących płatności lub dostawy lub dostarczenia zabezpieczenia, z uwzględnieniem zobowiązań z tytułu otrzymanych środków finansowych, zaciągniętych zobowiązań, umów dotyczących instrumentów pochodnych lub umów z udzielonym przyrzeczeniem odkupu, lecz z wyjątkiem zobowiązań, które można wyegzekwować wyłącznie w przypadku likwidacji Banku. Wskaźnik dźwigni finansowej oblicza się jako iloraz kapitału Tier 1 banku i miary ekspozycji całkowitej banku. Wskaźnik wyraża się w jako wartość procentową, gdzie miara ekspozycji całkowitej oznacza sumę wartości ekspozycji z tytułu wszystkich aktywów i pozycji pozabilansowych nieodliczonych przy wyznaczaniu miary kapitału Tier 1. Bank wylicza wskaźnik dźwigni finansowej przy w pełni wprowadzonej definicji dotyczącej funduszy własnych. Minimalny poziom wskaźnika dźwigni finansowej został w banku ustalony na 5,55%.

Organizacja zarządzania ryzykiem

W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą następujące organy, jednostki i komórki organizacyjne:

1. Rada Nadzorcza,
2. Zarząd,
3. Komitet kredytowy,
4. Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz,
5. Komórka ds. zgodności,
6. Audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS,
7. pozostali pracownicy Banku.

Bank zapewnia niezależność działalności operacyjnej, która generuje ryzyko, od niezależnej oceny ryzyka przeprowadzanej przez Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz.

System kontroli ryzyka stanowi znaczący element systemu zarządzania Bankiem i obejmuje:

1. adekwatny proces identyfikacji i oceny poszczególnych rodzajów ryzyka,
2. strategię, polityki, procedury i plany,
3. adekwatne systemy informacji zarządczej,
4. proces regularnego przeglądu i ocena działania Banku.

System informacji zarządczej

Wprowadzony w Banku System Informacji Zarządczej, zwany dalej SIZ, opiera się na następujących założeniach:

1. informacje będące przedmiotem raportowania w ramach SIZ pozwalają na pełną ocenę działalności Banku przez odpowiednie organy statutowe,
2. Zarząd określa kluczowe obszary polityki zarządzania ryzykami, ze szczególnym uwzględnieniem polityki zarządzania ryzykiem kredytowym, które będą podlegać bezpośredniej kontroli Zarządu,
3. uwzględniając założenia zawarte w pkt. 1, powyższe informacje powinny pozwolić na dokonanie odrębnej oceny każdej jednostki i komórki organizacyjnej Banku oraz wszystkich istotnych obszarów działania Banku,
4. przyjmuje się, że nadzór nad funkcjonowaniem SIZ sprawuje Zarząd, który ponosi również odpowiedzialność za jego prawidłowe funkcjonowanie,
5. w przyjętym systemie informacje zarządcze przekazywane są w sposób rzetelny i przejrzysty,
6. jakość informacji jest oceniana przez Zarząd Banku w oparciu min. o badania biegłego rewidenta, wyniki kontroli wewnętrznej oraz kontroli zewnętrznych.
7. system informacji zarządczej podlega badaniu w ramach audytu wewnętrznego.

W ramach SIZ wyróżnia się następujące rodzaje informacji:

1. o charakterze strategicznym dla Banku,
2. dotyczące realizacji celów strategicznych i polityk Banku w zakresie zarządzania ryzykiem oraz adekwatności kapitałowej,
3. dotyczące monitorowania poziomu poszczególnych rodzajów ryzyka,
4. ocena adekwatności kapitałowej,
5. dotyczące oceny sytuacji ekonomiczno – finansowej Banku (ryzyko biznesowe), uwzględniającej:
 - a) wykonanie planu ekonomiczno-finansowego,
 - b) strukturę aktywów, pasywów,
 - c) strukturę przychodów i kosztów,
 - d) wyniki osiągnięte na każdym poziomie rachunku zysków i strat,
 - e) uzyskanie wskaźniki ekonomiczne, określające akceptowalny poziom ryzyka.
6. realizacji zadań wynikających w regulacji zewnętrznych, w tym rekomendacji nadzorczych,
7. dotyczące realizacji kontroli wewnętrznej i audytu Banku.

1. W realizacji systemu informacji zarządczej uczestniczą następujące organy statutowe i komórki organizacyjne Banku:

- 1) Rada Nadzorcza,
- 2) Zarząd,
- 3) Zespół zarządzania ryzykami i analiz,
- 4) Zespół finansowo-księgowy i sprawozdawczości,

- 5) Stanowisko obsługi informatycznej,
 - 6) Zespół organizacyjno-administracyjny,
 - 7) Administrator Bezpieczeństwa Informatyki (ABI),
 - 8) Inspektor Ochrony Danych (IOD),
 - 9) Komórka ds. zgodności
2. Bieżącą analizę poziomu ryzyka bankowego dokonuje Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz.
 3. Opracowane analizy dotyczące poszczególnych rodzajów ryzyka oraz adekwatności kapitałowej, przekazywane są Zarządowi według poniższych zasad:
 - 1) Miesięcznie Zarząd otrzymuje skróconą informację na temat ogólnego poziomu ryzyka (analiza wskaźników ogólnego poziomu ryzyka) oraz sytuacji finansowej Banku.
 - 2) W cyklach miesięcznych Zarząd otrzymuje analizę ryzyka płynności i stopy procentowej oraz minimalnego współczynnika kapitału,
 - 3) w zakresie poziomu ryzyka kredytowego, analiza kwartalna zostaje przekazana w terminie:
 1. do 30 dnia miesiąca następującego po upływie kwartału, którego dotyczy analiza - analiza struktury, limitów oraz poziomu rezerw celowych, przeprowadzanie testów warunków skrajnych,
 2. do końca drugiego miesiąca po upływie kwartału w zakresie klasyfikacji ekspozycji kredytowych
 3. raz na pół roku do końca pierwszego miesiąca po zakończeniu półrocza - analiza ryzyka ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie.
 4. do 30 dnia miesiąca następującego po upływie kwartału, którego dotyczy analiza - analiza restrukturyzacji i windykacji kredytów zagrożonych
 - 4) W zakresie poziomu ryzyka kredytowego - wyniki rocznej klasyfikacji ekspozycji kredytowych przekazywane są Zarządowi w terminie do końca drugiego miesiąca po upływie półrocza.
 - 5) W zakresie ryzyka operacyjnego - analiza zostaje przekazana w terminie do 20 dnia miesiąca następującego po upływie kwartału, którego dotyczy analiza,
 - 6) W zakresie **ryzyka braku zgodności** - analiza zostaje przekazana Zarządowi, Radzie Nadzorczej oraz Komitetowi Audytu do 20 dnia miesiąca następującego po upływie kwartału, którego dotyczy analiza,
 - 7) W zakresie oceny realizacji zaleceń audytu wewnętrznego sprawozdanie przekazywane jest przez Zespół organizacyjno-administracyjny Zarządowi, Radzie Nadzorczej oraz Komitetowi Audytu do 20 dnia miesiąca następującego po upływie kwartału, którego dotyczy analiza,
 - 8) W zakresie **adekwatności kapitałowej** informacja dla Zarządu przekazywana jest do 20 dnia miesiąca następującego po kwartale, którego dotyczy.
 - 9) w zakresie **ryzyka walutowego**, z uwagi na nieznaczące zaangażowanie w działalność dewizową analizy sporządzane są kwartalnie - do 20 dnia miesiąca następującego po upływie kwartału, którego dotyczy analiza.
 - 10) Raz w roku do końca stycznia - **weryfikacja przyjętych procedur** w zakresie zarządzania ryzykami oraz adekwatnością kapitałową, w tym limitów, testów warunków skrajnych, planów awaryjnych itp.
 - 11) Raz w roku do końca marca ocena skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej, skuteczności zarządzania ryzykiem istotnym, efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności.

VIII. Informacje ujawnianie zgodnie z zapisami art. 433b ust. 2 Rozporządzenia 575/2013.

EU KMI - Najważniejsze wskaźniki

		a	b	c	d	e
		31.12.2022 r.	T-1	T-2	T-3	T-4
Dostępne fundusze własne (kwoty)						
1	Kapitał podstawowy Tier I (tys. zł)	8 673				
2	Kapitał Tier I (tys. zł)	8 673				
3	Łączny kapitał (tys. zł)	8 673				
Kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem						
4	Łączna kwota ekspozycji na ryzyko (tys. zł)	51 271				

Współczynniki kapitałowe (jako odsetek kwoty ekspozycji ważonej ryzykiem)					
5	Współczynnik kapitału podstawowego Tier I (%)	16,9162			
6	Współczynnik kapitału Tier I (%)	16,9162			
7	Łączny współczynnik kapitałowy (%)	16,9162			
Dodatkowe wymogi w zakresie funduszy własnych w celu uwzględnienia ryzyka innego niż ryzyko nadmiernej dźwigni (jako odsetek kwoty ekspozycji ważonej ryzykiem)					
EU-7a	Dodatkowe wymogi w zakresie funduszy własnych w celu uwzględnienia ryzyka innego niż ryzyko nadmiernej dźwigni (%)	-			
EU-7b	W tym: obejmujące kapitał podstawowy Tier I (punkty procentowe)	-			
EU-7c	W tym: obejmujące kapitał Tier I (punkty procentowe)	-			
EU-7d	Łączne wymogi w zakresie funduszy własnych SREP (%)	8,0000			
Wymóg połączonego bufora i łączne wymogi kapitałowe (jako odsetek kwoty ekspozycji ważonej ryzykiem)					
8	Bufor zabezpieczający (%)	2,5000			
EU-8a	Bufor zabezpieczający wynikający z ryzyka makroostrożnościowego lub ryzyka systemowego zidentyfikowanego na poziomie państwa członkowskiego (%)	-			
9	Specyficzny dla instytucji bufor antycykliczny (%)	-			
EU-9a	Bufor ryzyka systemowego (%)	-			
10	Bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym (%)	-			
EU-10a	Bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym (%)	-			
11	Wymóg połączonego bufora (%)	2,5000			
EU-11a	Łączne wymogi kapitałowe (%)	10,5000			
12	Kapitał podstawowy Tier I dostępny po spełnieniu łącznych wymogów w zakresie funduszy własnych SREP (%)	8,9223			
Wskaźnik dźwigni					
13	Miara ekspozycji całkowitej	118155			
14	Wskaźnik dźwigni (%)	7,3405			
Dodatkowe wymogi w zakresie funduszy własnych w celu uwzględnienia ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej (jako odsetek miary ekspozycji całkowitej)					
EU-14a	Dodatkowe wymogi w zakresie funduszy własnych w celu uwzględnienia ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej (%)	-			
EU-14b	W tym: obejmujące kapitał podstawowy Tier I (punkty procentowe)	-			

EU-14c	Łączne wymogi w zakresie wskaźnika dźwigni SREP (%)	3,0000				
Bufor wskaźnika dźwigni i łączny wymóg w zakresie wskaźnika dźwigni (jako odsetek miary ekspozycji całkowitej)						
EU-14d	Wymóg w zakresie bufora wskaźnika dźwigni (%)	-				
EU-14e	Łączny wymóg w zakresie wskaźnika dźwigni (%)	3,0000				
Wskaźnik pokrycia wpływów netto*						
15	Aktywa płynne wysokiej jakości (HQLA) ogółem (wartość ważona – średnia)	33610				
EU-16a	Wpływy środków pieniężnych – Całkowita wartość ważona	14644				
EU-16b	Wpływy środków pieniężnych – Całkowita wartość ważona	2238				
16	Wpływy środków pieniężnych netto ogółem (wartość skorygowana)	12406				
17	Wskaźnik pokrycia wpływów netto (%)	270,9172				
Wskaźnik stabilnego finansowania netto*						
18	Dostępne stabilne finansowanie ogółem	99317				
19	Wymagane stabilne finansowanie ogółem	67048				
20	Wskaźnik stabilnego finansowania netto (%)	148,13				

* Bank jako uczestnik systemu ochrony instytucjonalnej jest zwolniony z indywidualnego spełniania wymogu pokrycia płynności

ZARZĄD
Banku Spółdzielczego
w Pieńsku

M H H

Grzegorz Kowalski
RADA NADZORCZA
BANKU SPÓŁDZIELCZEGO
W PIENSKU
Mikołaj Makarewicz

